

حقوق تجارت

نشریه علمی تجارتي در نظام حقوقي ايران

تأليف و گردآوری

کوروش صفر کوپایه

مدرس دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری

انتشارات بخت

سرشناسه : صفرکوپایه، کورش، ۱۳۵۱-
 عنوان قراردادی : ایران، قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : حقوق تجارت شرکت‌های تجاری در نظام حقوقی ایران/
 تألیف و گردآوری: کورش صفرکوپایه
 مشخصات نشر : تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۵
 مشخصات ظاهری : ۳۴۴ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۴۶۱-۱
 وضعیت فهرست‌رزی : فیا
 یادداشت : کتابنامه
 یادداشت : شرکت‌های تجاری - قوانین و مقررات - ایران
 موضوع : حقوق تجارت - ایران
 رده‌بندی کنگره : KMH۱۰۴۳/ص۶۶ج۱۳۹۵
 رده‌بندی دیویی : ۳۲/۵۵۰/۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۱/۱۶۳۷

عنوان کتاب: حقوق تجارت شرکت‌های تجاری در نظام حقوقی ایران
 تألیف و گردآوری: کورش صفرکوپایه
 ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
 ناظر فنی: امین لشکری
 نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۵
 قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۹۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۴۶۱-۱

email: info@junglepup.org

<http://www.junglepup.org>

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۳۸۲-۶۶۴۹۰۴۶۵

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

فصل اول: کلیات

۳	 کلیات
۳	 شرکت
۵	 انواع شرکت
۶	 شرکت‌های ثبت نشده
۷	 شرکت‌های مدنی
۹	 شرکت‌های تجاری
۱۰	 شرکت‌های ثبت شده
۱۰	 شرکت‌های غیرتجاری ثبت شده
۱۰	 شرکت‌های تجاری ثبت شده
۱۲	 شرکت‌هایی که به واسطه قانون ایجاد می‌شود

فصل دوم: شرکت تجاری

۱۵	 تاریخچه شرکت‌های تجاری
۱۶	 تاریخچه شرکت‌های تجاری پیش از قانون ۱۳۰۴
۱۷	 تاریخچه شرکت‌های تجاری بعد از قانون ۱۳۰۴
۱۸	 تاریخچه شرکت‌های تجاری از تصویب قانون ۱۳۱۱ به بعد
۲۰	 مبانی تشکیل شرکت‌های تجاری
۲۰	 نظریه قراردادی بودن شرکت
۲۱	 نظریه سازمانی بودن شرکت
۲۲	 نظریه بینابین
۲۴	 جایگاه شرکت‌های تجاری
۲۴	 اشخاص

۲۵.....	اشخاص حقیقی.....
۲۵.....	گروه اول: اشخاصی که قانون تجارت آن‌ها را به عنوان تاجر شناخته است.....
۲۷.....	گروه دوم: اشخاصی که قانون تجارت آن‌ها را به عنوان تاجر نشناخته است.....
۲۷.....	اشخاص حقوقی.....
۲۷.....	اول: اشخاصی که تاجر محسوب می‌شوند.....
۲۸.....	دوم: اشخاصی که تاجر محسوب نمی‌شوند.....
۲۹.....	انواع شرکت‌های تجاری.....
۲۹.....	شرکت‌های تجاری از جهت اشخاص تشکیل‌دهنده.....
۲۹.....	شرکت‌های خصوصی.....
۳۰.....	شرکت‌های دولتی.....
۳۱.....	شرکت‌های تجاری از جهت شکل ثبت.....
۳۲.....	شرکت‌های تجاری از جهت مسئولیت مدیران و شرکاء.....
۳۲.....	شرکت‌های سرمایه‌ای.....
۳۳.....	شرکت‌های شخص.....
۳۳.....	شرکت‌های مختلط.....
۳۴.....	شرکت‌های کمیتی.....
۳۴.....	انواع شرکت‌های تجاری از جهت تابعیت.....
۳۴.....	شرکت‌های تجاری ایرانی.....
۳۴.....	شرکت‌های تجاری غیر ایرانی.....
۳۵.....	شرکت‌های چند ملیتی.....
۳۶.....	انواع شرکت‌های تجاری از جهت نوع فعالیت.....
۳۶.....	شرکت‌های شکلاً تجاری.....
۳۶.....	شرکت‌های موضوعاً تجاری.....
۳۶.....	تابعیت شرکت‌های تجاری.....
۳۹.....	اقامتگاه شرکت‌های تجاری.....
۴۰.....	حیات شرکت‌های تجاری.....
۴۰.....	آغاز شرکت تجاری.....
۴۰.....	تشکیل شرکت‌های تجاری.....
۴۴.....	مدت در شرکت‌های تجاری.....

۴۴	آورده شرکت‌های تجاری
۴۷	سرمایه شرکت‌های تجاری
۵۴	تغییرات در شرکت‌ها
۵۶	تبدیل شرکت‌های تجاری
۶۰	ادغام و تجزیه شرکت‌ها
۶۱	نظارت بر عملکرد مدیران شرکت تجاری
۶۳	مسئولیت مدیران
۶۴	پایان دادن به شرکت‌های تجاری
۶۵	فسخ شرکت‌های تجاری
۶۶	بطلان شرکت تجاری
۶۷	انحلال شرکت‌های تجاری

فصل سوم: شرکت سهامی عام

۷۲	انواع شرکت‌های سهامی
۷۳	ویژگی‌های مشترک شرکت‌های سهامی عام خاص
۷۴	شرکت سهامی عام
۷۵	آغاز حیات شرکت سهامی عام
۷۵	تشکیل شرکت سهامی عام
۸۰	ثبت شرکت سهامی عام
۸۱	اقدامات مؤسسين پس از صدور مجوز اداره ثبت شرکت‌ها
۸۱	اقدامات علاقه‌مندان به خرید سهام یا پذیره‌نویسان
۸۲	ورقه تعهد سهم
۸۳	اقدامات مؤسسين برای تشکیل مجمع عمومی مؤسس پس از امضاء ورقه تعهد سهم
۸۴	اقدامات مجمع عمومی مؤسس
۸۵	ثبت شرکت سهامی عام و آثار آن
۸۶	عدم اجازه ثبت شرکت و آثار آن
۸۷	مشارکت در سرمایه شرکت‌های سهامی عام
۸۸	سهام
۱۰۱	اوراق قرضه
۱۰۷	اوراق مشارکت

۱۱۰.....	ارکان شرکت سهامی عام.....
۱۱۰.....	رکن تصمیم‌گیرنده (مجمع عمومی).....
۱۱۹.....	رکن اداره‌کننده (هیئت مدیره).....
۱۲۳.....	رکن کنترل‌کننده (بازرس یا بازرسان).....

فصل چهارم: شرکت سهامی خاص

۱۳۰.....	شرایط اختصاصی شرکت سهامی خاص.....
۱۳۰.....	تشکیل شرکت سهامی خاص.....
۱۳۲.....	ارکان شرکت سهامی خاص.....
۱۳۲.....	رکن تصمیم‌گیرنده (مجمع عمومی).....
۱۳۳.....	رکن اداره‌کننده (هیأت مدیره).....
۱۳۳.....	رکن کنترل‌کننده (بازرس یا بازرسان).....

فصل پنجم: شرکت با مسئولیت محدود

۱۳۸.....	ویژگی‌های شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۳۹.....	شرایط تشکیل شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۳۹.....	شرایط عمومی.....
۱۴۰.....	شرایط اختصاصی.....
۱۴۱.....	شرایط انتخاب اسم شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۴۱.....	اداره شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۴۲.....	تصمیم‌گیری در شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۴۳.....	شرکاء در شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۴۵.....	نظارت بر عملکرد مدیران شرکت.....
۱۴۶.....	مسئولیت هیئت نظار.....
۱۴۷.....	تغییرات در شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۴۷.....	تغییر تابعیت.....
۱۴۸.....	تغییر اساسنامه.....
۱۴۸.....	ازدیاد سهم‌الشرکه.....
۱۴۹.....	انتقال سهام.....
۱۴۹.....	مسئولیت‌ها.....

۱۵۰	پایان شرکت با مسئولیت محدود
-----	-----------------------------

فصل ششم: شرکت تضامنی

۱۵۶	شرایط تشکیل شرکت تضامنی
۱۵۷	شرایط شکلی
۱۵۸	شرایط ماهوی
۱۵۸	اداره شرکت تضامنی
۱۵۹	انتقال سهم در شرکت تضامنی
۱۶۱	مسئولیت مدیر یا مدیران در شرکت تضامنی
۱۶۲	حکم خاص در ورشکستگی شرکت تضامنی
۱۶۲	تبدیل شرکت تضامنی به شرکت سهامی
۱۶۳	پایان شرکت تضامنی

فصل هفتم: شرکت نسبی

۱۶۷	شرایط تشکیل شرکت نسبی
۱۶۷	انتقال سهم الشرکه
۱۶۸	شرایط انتخاب اسم شرکت نسبی
۱۶۸	حقوق و اختیارات شرکاء در شرکت نسبی
۱۶۸	اداره شرکت نسبی
۱۶۹	مسئولیت شرکاء در شرکت نسبی
۱۶۹	وضعیت طلبکاران در شرکت نسبی
۱۷۰	پایان یافتن شرکت نسبی

فصل هشتم: شرکت مختلط غیرسهامی

۱۷۶	شرایط انتخاب اسم شرکت
۱۷۷	تشکیل شرکت مختلط غیرسهامی
۱۷۸	اداره شرکت مختلط غیرسهامی
۱۷۹	نحوه نقل و انتقال سهم
۱۷۹	مسئولیت‌ها
۱۸۱	پایان حیات شرکت مختلط غیرسهامی
۱۸۱	انحلال شرکت مختلط غیرسهامی

فصل نهم: شرکت مختلط سهامی

شرایط انتخاب اسم شرکت مختلط سهامی	۱۸۵
تشکیل شرکت مختلط سهامی	۱۸۶
اداره شرکت مختلط سهامی	۱۸۶
نظارت در شرکت مختلط سهامی	۱۸۶
پایان حیات شرکت مختلط سهامی	۱۸۸

فصل دهم: شرکت تعاونی

ویژگی‌های شرکت‌های تعاونی	۱۹۴
انواع شرکت تعاونی	۱۹۶
انواع شرکت تعاونی از دیدن تون تجارت	۱۹۶
تقسیم‌بندی شرکت‌های تعاونی طبق قانون شرکت‌های تعاونی	۱۹۷
شرکت‌های تعاونی چند منظوره	۱۹۹
شرکت‌های تعاونی فرا استانی	۱۹۹
تشکیل شرکت‌های تعاونی	۲۰۰
ارکان شرکت تعاونی	۲۰۲
مجمع عمومی (رکن تصمیم‌گیرنده)	۲۰۲
وظایف مجمع عمومی عادی	۲۰۳
هیأت مدیره (رکن اداره‌کننده)	۲۰۳
شرایط اعضاء هیأت مدیره و مدیرعامل	۲۰۴
حقوق و مزایا	۲۰۴
وظایف و اختیارات هیأت مدیره	۲۰۵
بازرس یا بازرسان (رکن نظارت‌کننده)	۲۰۶
انتخاب بازرس یا بازرسان	۲۰۶
وظایف بازرس یا بازرسان تعاونی	۲۰۷
حق الزحمه بازرس یا بازرسان	۲۰۷
انحلال شرکت‌های تعاونی	۲۰۷
آثار انحلال شرکت	۲۰۸
اتحادیه تعاونی	۲۰۹

۲۱۱	ارکان اتحادیه
۲۱۲	مجمع عمومی
۲۱۲	هیئت مدیره
۲۱۳	هیئت بازرسی
۲۱۳	تشکیل و ثبت اتحادیه‌ها
۲۱۴	اهداف اتحادیه
۲۱۵	انحلال اتحادیه شرکت‌های تعاونی
۲۱۶	اتاق تعاون
۲۱۶	ارکان اتاق تعاون
۲۱۶	مجمع نمایندگان
۲۱۷	هیئت مدیره
۲۱۸	هیئت بازرسی
۲۱۹	منابع مالی اتاق تعاون
۲۱۹	وزارت تعاون

فصل یازدهم. تسهیلات و مؤسسات غیرتجاری

۲۲۶	انواع تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری
۲۲۶	حیات تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری
۲۲۸	ثبت مؤسسات و تشکیلات دولتی
۲۲۸	پایان مؤسسات غیرتجاری

پیوست

۲۳۱	باب اول: تجار و معاملات تجاری
۲۳۲	باب دوم: دفاتر تجاری و دفتر ثبت تجاری
۲۳۲	فصل اول: دفاتر تجاری
۲۳۳	فصل دوم: دفتر ثبت تجاری
۲۳۴	باب سوم: شرکت‌های تجاری
۲۳۴	فصل اول: در اقسام مختلفه شرکت‌ها و قواعد راجعه به آنها
۲۳۴	مبحث اول: شرکت سهامی
۲۴۶	مبحث دوم: شرکت با مسئولیت محدود

۲۴۸	مبحث سوم: شرکت تضامنی
۲۵۲	مبحث چهارم: در شرکت مختلط غیر سهامی
۲۵۴	مبحث پنجم: شرکت مختلط سهامی
۲۵۷	مبحث ششم: شرکت نسبی
۲۵۸	مبحث هفتم: شرکت‌های تعاونی تولید و مصرف
۲۵۸	فصل دوم: در مقررات راجعه به ثبت شرکت‌ها و نشر شرکت‌نامه‌ها
۲۵۹	فصل سوم: در تصفیه امور شرکت‌ها
۲۶۱	فصل چهارم: مقررات مختلفه
۲۶۲	باب پانزدهم: شخصیت حقوقی
۲۶۲	فصل اول: اشخاص حقوقی
۲۶۳	فصل دوم: حقوق وظایف، اقامتگاه و تابعیت شخص حقوقی
۲۶۳	باب شانزدهم: مقررات تفسیری
۲۶۵	لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴
۲۶۵	مبحث اول: شرکت‌های سهامی
۲۶۵	بخش اول: تعریف و تشکیل شرکت سهامی
۲۷۱	بخش دوم: سهام
۲۷۴	بخش سوم: تبدیل سهام
۲۷۶	بخش چهارم: اوراق قرضه
۲۸۰	بخش پنجم: مجامع عمومی
۲۸۶	بخش ششم: هیأت مدیره
۲۹۳	بخش هفتم: بازرسان
۲۹۶	بخش هشتم: تغییرات در سرمایه شرکت
۳۰۴	بخش نهم: انحلال و تصفیه
۳۱۰	بخش دهم: حساب‌های شرکت
۳۱۲	بخش یازدهم: مقررات جزایی
۳۱۹	بخش دوازدهم: مقررات مختلف مربوط به شرکت‌های سهامی
۳۲۷	فهرست منابع

مقدمه

امروزه اقتصاد در هر کشوری یکی از ارکان مهم در پیشبرد اهداف آرمانی جامعه سیاسی است زیرا اقتصاد سالم می‌تواند راه‌های صحیح و درست سرمایه‌گذاری و کارایی را برای جوانان فراهم نماید. اقتصاد صحیح مدیون عملکرد مدیران اقتصادی یک کشور است اما قانونگذاری هوشمندانه در حوزه اقتصاد به ویژه در زمینه تجارت می‌تواند راهگشای مشکلات اقتصادی گردد. قانونگذاری در زمینه تجارت یعنی تهیه و تصویب قوانینی که بتواند روابط بین تجار را با یکدیگر و با روابط تجاری بین تاجر و غیرتجار را به نحوی تنظیم کند که دست سودگران و مفیدان اقتصادی را از این حوزه کوتاه کند و همچنین مراودات تجاری را به نحوی قانونمند نماید که تاجر بتواند با انجام معاملات تجاری سالم کسب سود و درآمد کند. یکی از ابواب قانون تجارت مشارکت صاحبان سرمایه و اعتبار تجاری است که معمولاً در قالب تشکیل شرکت به این مهر جامعه عمل می‌پوشاند. البته اشکال مختلف شرکت بنا به وضعیت سرمایه و خواست شرکت‌کنندگان در جیب گردیده انواع شرکت‌های تجاری توسط قانونگذار پیش‌بینی گردد تا مؤسسين شرکت با در نظر گرفتن شرایط و خواست خود بتواند نزدیک‌ترین شرکت را متناسب با شرایط خود برگزیند و به ثبت برساند که این مهم مستلزم رعایت قوانین و مقرراتی است که ما در این نوشتار سعی نمودیم به صورت ساده به تعریف شرکت و انواع آن بپردازیم تا مخاطبین بتوانند به طور اجتناب‌ناپذیر قوانین و مقررات شرکت‌های تجاری تسلط یابند. امید است دانشجویان رشته حقوق در مطالعه و تطبیق کارشناسی بتوانند با مطالعه این نوشتار به مطلوب خود در یادگیری قوانین و مقررات شرکت‌های تجاری نایل گردند.

و من الله التوفیق

کوروش صفرکوبایه

بهار ۱۳۹۵